Čarodějná láska
Pygmalion
Rossiniána

BALETNÍ TRIPTYCH

MANUEL DE FALLA (1876–1946)

Albeniz, Granados a Falla patří k nejvýraznějším představitelům španělské národní školy. Jejich tvorba se vyznačuje vyhraněným národním charakterem. Španělský tón jejich umění není jen ornamentem – v jejich hudbě ožívají se vší dynamikou a kouzlem lidové zpěvy a tance, tonadilly a zarzuelly.

Manuel de Falla se narodil 1876 ve španělském přístavu Cádízu. Po několikaletém pobytu v Paříži, kde spolupracoval s Debussym, Ducasem a Ravelem se vrací do vlasti. V Madridu je uvedena jeho opera Krátký život a balety Čarodějná láska a Tříhohý klobouk. Zásadní význam pro vývoj španělské národní hudby má jeho skladba pro klavír a orchestr „Noci ve španělských zahradách". V jeho hudbě se projevuje typicky španělský hluboký smysl pro poezii a sugesci.

Fallu zvláště charakterizuje jeho vyhraněné instrumentální myšlení. Jeho harmonické zvláštnosti mají svůj základ v kastilské a andaluské lidové písni – cante jondo, jež má zvláštní emotivnost a je prosycena hlubokou melancholií, smutkem a úzkostí – zpívaná s obvyklým doprovodem kytary. A těchto kytarových a kastanětových rytmů Falla užívá jako organické složky svých skladeb a oba tyto nástroje přenáší do svého symfonického orchestru jako nástroje stálé. Falla miloval žalný patos a neodolatelnou melancholii cante jando, jejíž lyrické vzlyky nemohly nevzbudit hlubokou rezonanci v jeho díle. Vytváří tak národní španělský hudební jazyk, proniknuv ducha španělské země a jádro života španělského lidu. A síla jeho hudby spočívá právě v čistotě této inspirace.

Balet „Čarodějná láska" svými kořeny tkví opět v čarokrásné Andalusii. Původní tanec a píseň pro slavnou cikánskou tanečnici Pastoru Imperio, rozrostly se skladateli v rozsáhlý balet se zpěvy. – Příběh cikánky Candelas, která ztratí v boji milence, ale brzy se setkává s novým nápadníkem. Milencův stín, stín mrtvého, jí však brání v nové lásce a neustále dívku pronásleduje. Mladá Lucie, jež přízraku nabídne svou lásku, vykupuje štěstí milenců.

Falla zhudebnil tuto romantickou cikánskou legendu z Andalusie v literárním přepisu Martineze Sierry, silně připomínající naše máchovské a erbenovské motivy. Vystihl atmosféru tajuplnosti a kouzla a vtiskl své hudbě půvab krajiny i vášnivost a lyrickou citovost hrdinů. Do orchestrální tkáně baletu vetkal zpěvní part cikánky – komentující příběh, jež emotivnost hudby ještě podtrhuje. Fallův melodický materiál je prostý a výrazný, jeho fráze charakterizuje stručnost a naléhavost, stupňovaná tvrdošíjným opakováním. Jeho hudební řeči se tak ve výrazu dostává přímo magické síly, která vytváří zvláštní dusnou, smyslovou a stále napjatou atmosféru – tolik podobnou poetické síle básnického slova Federica García Lorcy.

Libreto: G. Martinez Sierra – přeložil P. Šmok

Choreograf: Pavel Šmok

Dirigent: Vl. Brázda

Výtvarník: Miroslav Walter j. h.

Sólový part zpívají: Alena Havlicová
Alena Kupková

Inspicient: Karel Balát

MANUEL DE FALLA

Čarodějná láska

Premiéra 9. listopadu 1963 v Divadle J. Myrona

Candelas	Marcela Martiníková Hana Šarounová
Carmelo	Rudolf Brom
Lucia	Karla Hrdinová
Přízrak	Josef Radil
Cikáni	L. Baroňová, O. Mitková, Z. Nedvědová, L. Vaňková, L. Jansová, J. Čížová, Z. Rossi, D. Krásová, D. Dobrá, H. Zápařková, L. Mašek, J. Kopačka, J. Hájek, M. Bílek, M. Nohel, I. Fridrich
Ohňový tanec sólo	E. Colombová A. Jandová, J. Drnovská, Z. Mašitová, A. Kvasnicová, V. Jurčíková, H. Kaločová, R Mrnuštíková.

Za nocí zní tvé jméno,
do tmy je vyslovuji,
když vycházejí hvězdy
a jdou se napít luny
a když se husté větve
ze spánku neprobudí.
Pak ozvěnou se cítím,
echem vášně a hudby,
bláznivý orloj, zpívám
časy, jež pominuly.

I v této noci temné
tvé jméno vyslovuji,
dálky větší než jindy
je ve mně opakují.
Vzdálenější než všechny hvězdy z nebe,
bolestnější než husté proudy deště.

FEDERICO GARCÍA LORCA

ČARODĚJNÁ LÁSKA Obsah baletu

Cikánka Candelas ztratila v boji milence. Byl to prostopášník, svůdce, darebák – Candelas jej však milovala a nemůže zapomenout.

Brzy se setkává s novým nápadníkem. Carmelo, mladý, krásný chlapec dívku miluje. Milencův přízrak však brání nové lásce, neustále dívku pronásleduje.

Jakmile se Carmelo přiblíží ke Candelas, objeví se přízrak mrtvého. Ani půlnoční ohňový tanec, který zahání zlé duchy, nevysvobodí dívku z pronásledování.

Carmelo prosí Lucii, aby svým půvabem se pokusila odvést pozornost mrtvého od své přítelkyně. Lucie svolí.

Je noc. Carmelo opět vyznává lásku Candelas, přízrak jako vždy přichází. Je tu však Lucie. Svou krásou upoutává pozornost přízraku tak, že s dívkou odchází.

Štěstí milenců je vykoupeno. Carmelo líbá svou Candelas – život vítězí nad smrtí a minulostí.

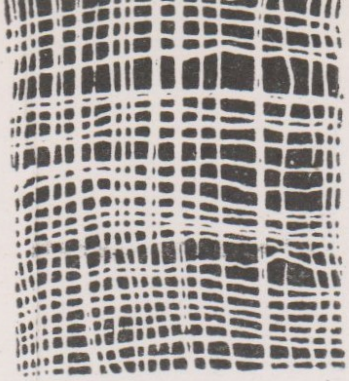

Libreto: Vladimír Vašut
Choreograf: Pavel Šmok
Dirigent: Vladimír Brázda
Výtvarník: Miroslav Walter j. h.

Inspicient: Karel Balát

Socha	Jana Lipovská
Sochař	Albert Janíček
Modelka	Marcela Martiníková
Přátelé	K. Jurčík, B. Pašek, J. Duží
Přítelkyně	L. Schindlerová, M. Steinová, J. Blatná
Přeludy	Z. Hrtoňová, K. Hercíková, V. Jurčíková, H. Kaločová, H. Zápařková, R. Mrnuštíková, L. Mašek, J. Kopačka, I. Fridrich

JAN DUCHAŇ

PYGMALION

Československá premiéra 9. listopadu 1963 v Divadle J. Myrona

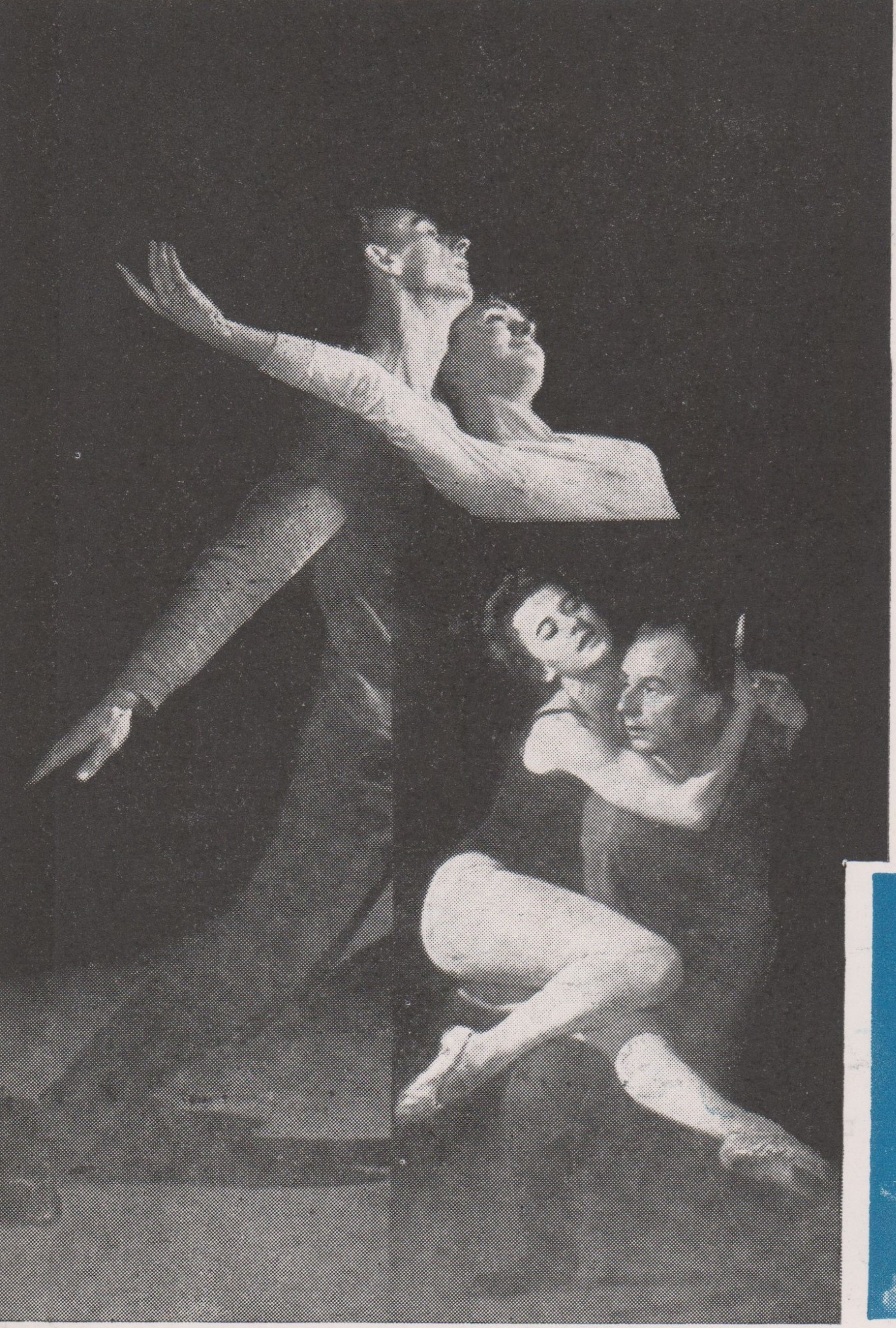

JAN DUCHAŇ (nar. 1927)

patří k naší nejmladší skladatelské generaci. Vystudoval práva na brněnské universitě. Své hudební vzdělání dokončil ve skladatelské třídě T. Schaefera na brněnské konzervatoři a na Vysoké hudební škole ve Varšavě. Soukromě studoval u P. Bořkovce.

Jeho tvorba není dosud obsáhlá, ale vynucuje si stále více pozornost svým bohatým inscenačním fondem. Z komorní tvorby uvádíme Variace pro klavír ve starém slohu. Variace pro trompetu a klavír. Ze symfonické tvorby pak Symfoniettu concertante, Koncert pro fagot a orchestr, Preludium a toccatu pro violoncello a komorní orchestr. Hudebně dramatickou tvorbu reprezentují balet Pygmalion a tříaktová komická opera Canterburské povídky. Balet Pygmalion je jakousi moderní variací na starou řeckou báji. Vznikl v letech 1955–56. Duchaňův kompoziční styl zde směřuje k harmonické průbojnosti. Je to hudba moderního světa, plná výrazového dynamismu, dramaticky nosná a výstižná. Má emocionální sílu a na několika místech i půvab jakési nové hudební poezie, vybízející hledače nového tanečního výrazu k nekonvenčnímu choreografickému ztvárnění.

PYGMALION (obsah baletu)

V ateliéru sochaře je plno přátel a známých. Umělec dokončuje práci na svém díle – soše dívky – přátelé kritizují, vtipkují na adresu sochaře a jeho díla – po chvíli všichni odcházejí. Sochař posílá domů i svou modelku. Zatoužil náhle po samotě.

S obdivem vzhlíží k dívce – soše. Stále více okouzlen a přitahován její krásou, vyznává této „ženě" lásku. Socha náhle projeví známky života a zřetelně dává překvapenému umělci najevo svou přízeň. Je to vše jako sen – přelud – a stačí okamžik a socha se vrací na své původní místo. Po marném pokusu vyvolat v soše-dívce známky života – sochař unaven usíná.

Ve snu se mu zjevují přátelé, modelka i socha, obě ženy usilují o jeho lásku, náhle opět mizí a přicházejí podivné přeludy.

Je ráno – sochař se probouzí. První pohled patří soše – dívce. Opakuje své vyznání – které již není zdaleka tak vroucí a vášnivé. Chce si ověřit zda vše byl sen, či skutečnost – je-li socha živá žena, nebo jen chladný mramor.

V tom okamžiku vchází do ateliéru modelka. Pod vlivem podivného snu, ji poprvé užaslý sochař vnímá jako ženu. Jako neobyčejně půvabnou dívku, hodnou obdivu. Okouzlen vyznává udivené modelce lásku. Přicházejí přátelé, které však sochař nemilosrdně vyprovodí ze dveří. Chce zůstat se svou dívkou sám. Opakuje své vyznání, která dívka láskyplně a radostně přijímá.

NA MOTIVY G. ROSSINIHO HUDEBNĚ UPRAVIL VL. BRÁZDA

Libreto: Pavel Šmok
Choreograf: Pavel Šmok
Dirigent: Vladimír Brázda
Výtvarník: Miroslav Walter j. h.

Inspicient: Karel Balát

Stará panna Elen	Elen Colombová
Služka Zdena	Zdena Mašitová
Sluha Josef	Josef Radil
Sluha Jiří	Jiří Hájek
Kája, synovec panny Elen	Karel Jurčík
Mařenka, jeho vyvolená	Marie Steinová
Sportovec Rudi, svůdce žen	Rudolf Brom
Čiperná ženuška Alice	Alice Kvasnicová
Její obstarožní choť Albert	Albert Janíček
Stará panna Jana	Jana Lipovská

ROSSINIÁNA

Premiéra 9. listopadu 1963 v Divadle J. Myrona

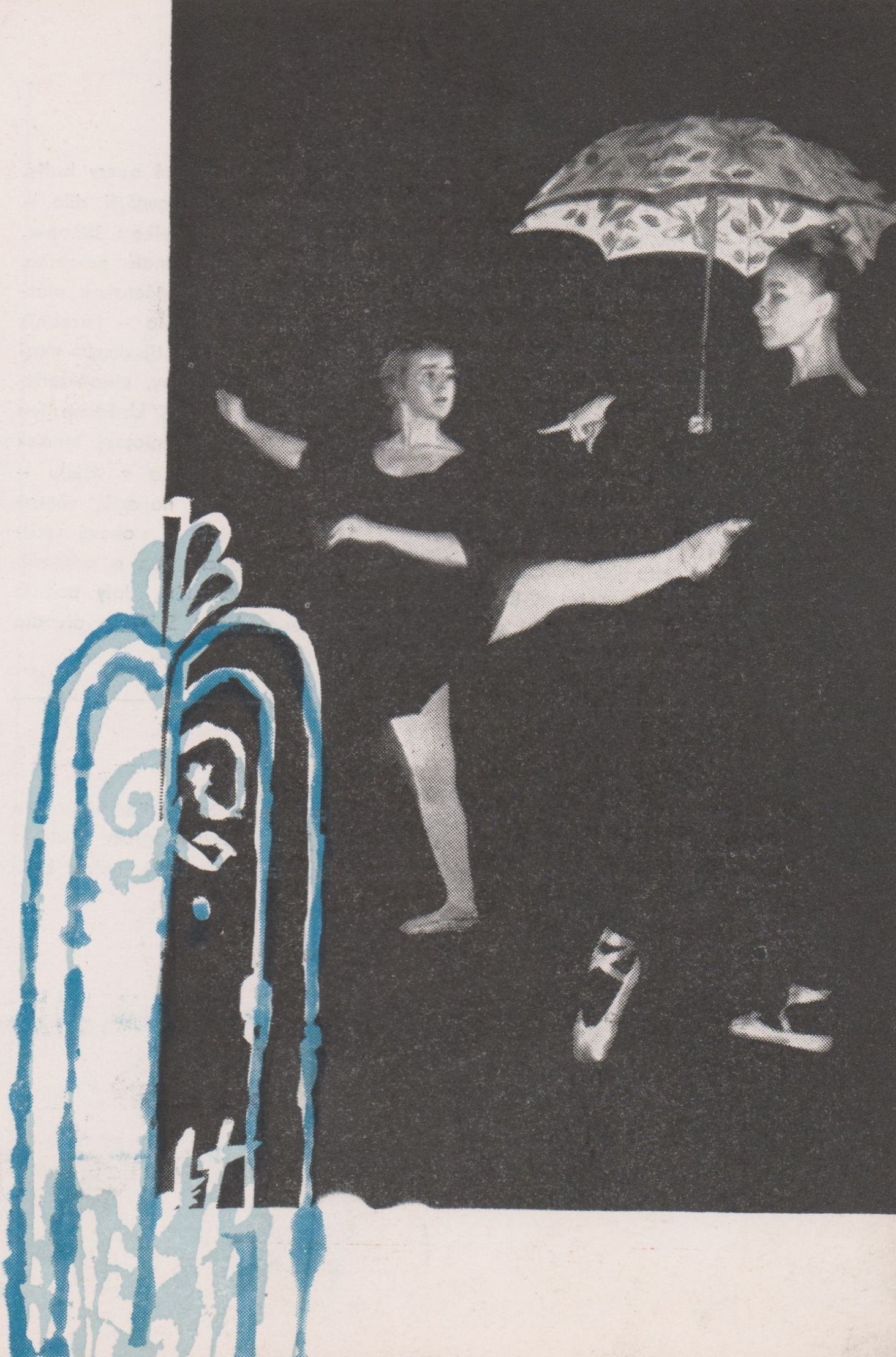

K ROSSINIÁNĚ

Gioacchino Rossini – poslední a největší mistr italské komické opery buffy, dovedl tvořit s neuvěřitelnou lehkostí a rychlostí. Své nejslavnější dílo – Lazebníka sevillského – napsal za pouhých 13 dní. Vytvořil celkem 39 oper. A z tohoto množství zůstalo v živém repertoáru poměrně malé procento. Dnes se uvádějí ty, které měly, nebo dosud mají hlubší společenskou platnost, nebo ty, jejichž umělecké mistrovství si životnost vynutilo – Lazebník sevillský a Vilém Tell. Avšak z velké části Rossiniho tvorby patří dosud mezi nejoblíbenější díla v hudební literatuře jeho operní předehry, charakteristické svou příslovečnou brilantností a uměleckou dokonalostí. Uvádíme jen předehru k opeře Semiramis, Straka zlodějka – typicky rossiniovský kousek plný lehkosti a graciéznosti, dále předehru k opeře Italka v Alžíru – s dráždivým půvabem a bujným vodotryskem hudebních nápadů, včetně předehry k Hedvábnému žebříku – dílu jedinečné čistoty a slohové vytříbenosti. A tyto jiskřivé melodie Rossiniho předeher, jejichž vtip a originálnost nápadů se samy nabízejí k choreografickému ztvárnění, daly podnět k vytvoření Rossiniány, jež v dnešním večeru uvede balet Státního divadla v Ostravě v hudební úpravě Vl. Brázdy.

OBSAH?

Život tropí hlouposti. Zejména sejdou-li se na jednom jevišti lidé vlastností a jmen jak v obsazení uvedeno. Rozluštit jejich „psychologicky hluboké vztahy" je pro inteligentní obecenstvo dobrodružstvím, které nelze kazit popisováním obsahu.

NEČEKANÝ HOST VÁS
NEPŘEKVAPÍ
MÁTE-LI V ZÁSOBĚ

máslové čajové pečivo

čokoládové placičky

deserty, bratislavské piškoty

a jiné chutné a jakostní

cukrářské výrobky,

které ve velkém výběru vyrábí

SEVEROMORAVSKÉ PEKÁRNY
A CUKRÁRNY, N. P., OSTRAVA

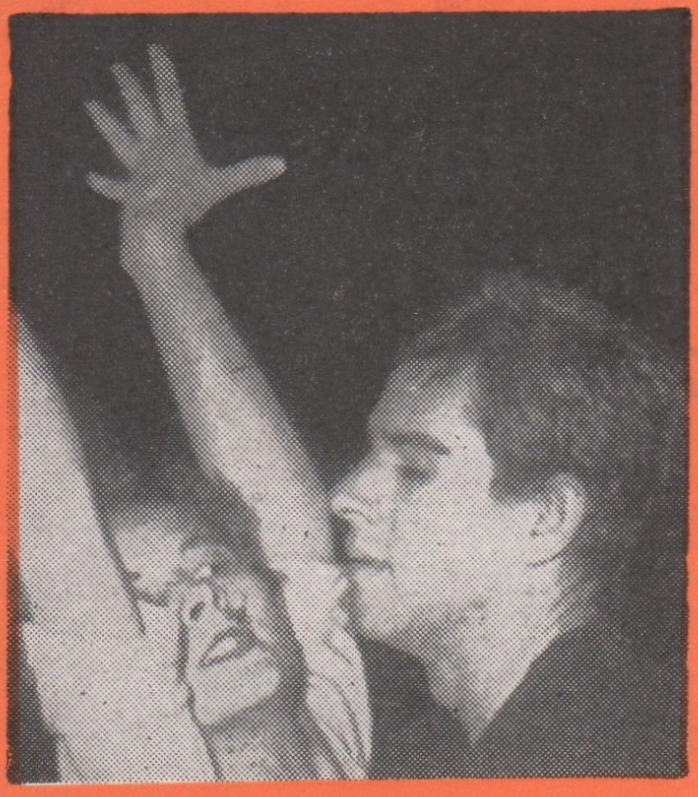

STÁTNÍ DIVADLO V OSTRAVĚ

Baletní triptych. Program vydalo Státní divadlo v Ostravě v redakci prom. hist. Evy Sýkorové, grafická úprava Jana Horáčková, foto Frant. Krasl, typografická spolupráce Rudolf Mikeska. Vytiskly Moravské tiskařské závody, n. p., závod Ostrava, prov. 22, Hollarova 14. Cena 2 Kčs.
T 12 34444